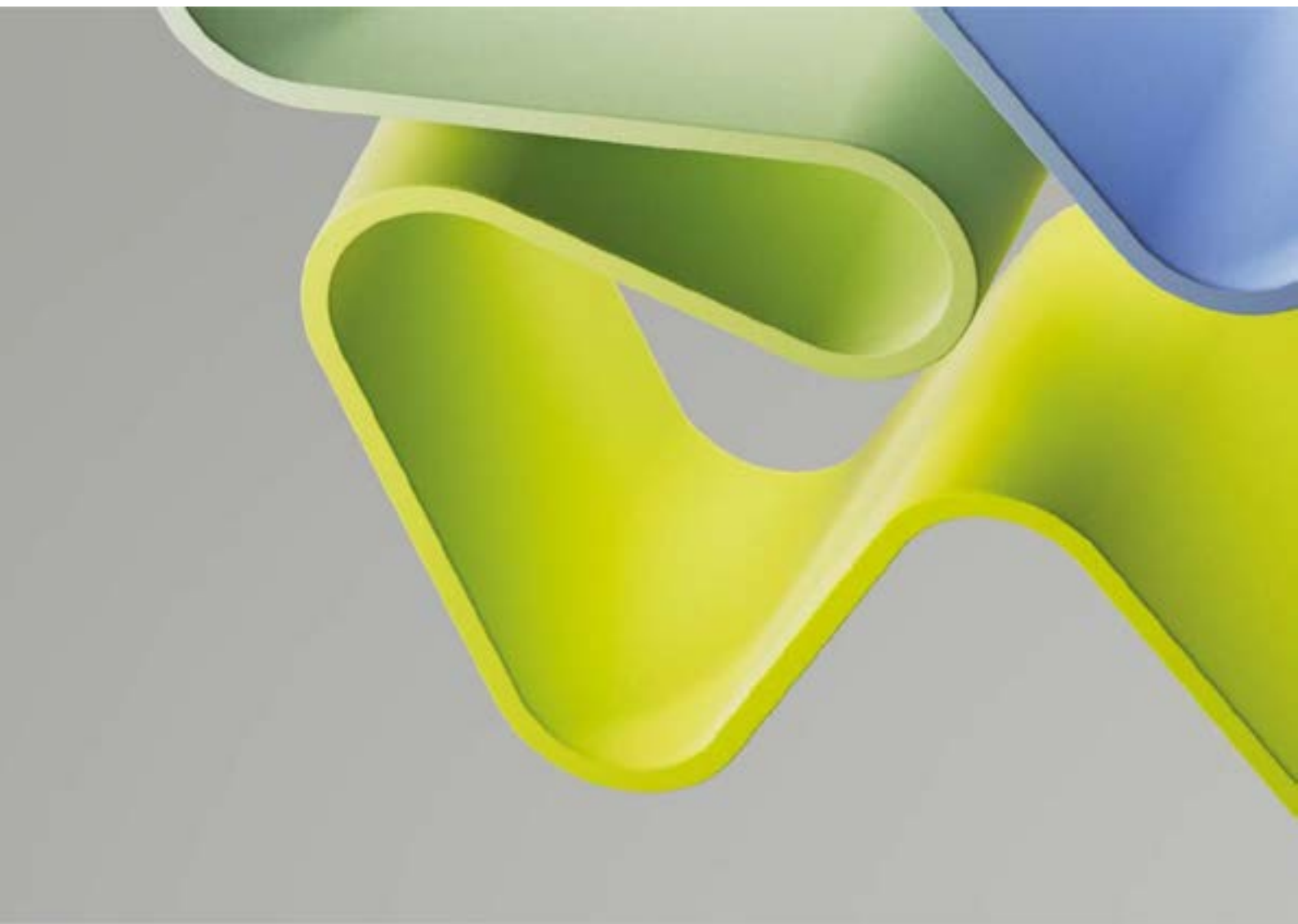

Folkeforskning i Norge

– en oversikt over aktiviteter og aktører

Innhold

Forord	3
Introduksjon	4
Kapittel 1:	
Skrivebordsanalyse - hvem gjør hva i Norge?	7
1.1 Resultater	9
1.2 Konklusjon	12
Kapittel 2:	
Spørreundersøkelse	13
2.1 Begrepet «folkeforskning	15
2.2 Organisering og gjennomføring av folkeforskningsaktiviteter	17
2.3 Ulike typer folkeforskning	18
2.4 Potensiale i folkeforskning	19
2.5 Hva oppfattes som fordeler og potensielle utfordringer med folkeforskning?	21
2.6 Konklusjon	24
Kapittel 3:	
Folkeforskning og “folk flest”	26
Kapittel 4:	
Avsluttende betraktninger	29

Forord

Forskning utgjør en vesentlig del av det felles kunnskapsgrunnlaget som samfunnets beslutninger baseres på. Et viktig utviklingstrekk over flere år har vært mer åpen forskning. Åpen forskning vil si åpenhet og kunnskapsdeling i forskningsprosesser slik at kunnskap gjøres tilgjengelig på tvers av fagmiljøer, sektorer og landegrenser. I Forskningsrådets policy for åpen forskning understrekes det at forskningens åpenhet mot samfunnet også kan styrkes ved at ulike samfunnet utenfor forskningen får mulighet til å medvirke i forskninger.

Folkeforskning (citizen science) er en del av dette, og innebærer å engasjere og involvere folk som ikke har forskerbakgrunn i forskning, i samarbeid med forskere eller forskningsinstitusjoner. Involvering av forskjellige samfunnsaktører i forskningsprosesser er fortsatt et relativt nytt felt, og det finnes lite systematisert kunnskap om hvordan slike involveringsprosesser fungerer i praksis. Denne rapporten er en oppfølging av Forskningsrådets policy for åpen forskning, og er den første nasjonale oversikten over folkeforskningsaktiviteter.

Takk til alle som har bidratt til rapporten.

Introduksjon

Åpenhet og kunnskapsdeling er en forutsetning for god forskning. Med mer åpen forskning endres også måten forskningen utføres, deles og vurderes på. Større åpenhet kan på sitt beste øke kvaliteten på forskningen og føre til demokratisering av kunnskap når forskning og kunnskap blir tilgjengelig på tvers av fagmiljøer, sektorer og land. Videre kan mer åpen og tilrettelagt forskning gi befolkningen forbedret tilgang til den nyeste kunnskapen og skape åpnere forskningsprosesser der ulike samfunnsaktører får mulighet til å bidra med sin kunnskap.

Forskningsrådets arbeid med åpen forskning omfatter åpne forskningsprosesser, åpen innovasjon og involvering - og folkeforskning. Åpen forskning, inkludert folkeforskning, har betydning for hvordan forskning utføres, evalueres og hvordan resultater deles og etterprøves.

Folkeforskning har fått økt oppmerksomhet både i Norge og internasjonalt, spesielt i lys av økt tilgang på nye digitale verktøy. Folkeforskning erstatter ikke eksisterende vitenskapelige metoder eller overvåking, men kan bidra med kompletterende data, kunnskap og innsikt.

I tillegg har blant annet kommuner, fylkeskommuner og frivillige organisasjoner brukt folkeforskning som metode for å samle inn og analysere kunnskap som grunnlag for beslutninger og politikkutvikling.

Det er mange typer av folkeforskning i Norge og ulike aktører er involvert. For å synliggjøre disse miljøene og aktivitetene og for å legge grunnlag for kunnskapsdeling og videre utvikling, har Forskningsrådet tatt initiativ til denne rapporten.

I rapporten presenteres en første kartlegging av folkeforskning i Norge. Rapporten gir en oversikt over aktiviteter, aktører og forskningsfelt innen folkeforskning. Den gir ikke et komplett bilde siden den eksisterende oversikten over miljøer og aktiviteter i Norge var for mangelfull. Gjennom arbeidet med rapporten er det likevel lyktes å få en betraktelig forbedret oversikt, noe som vil være til nytte ved en eventuell ny kartlegging.

Organisering av rapporten

Det første kapittelet beskriver aktiviteter og resultater som har fremkommet av en såkalt desk research, eller skrivebordsprosess, som ble gjennomført mellom november 2022 og mars 2023 ved hjelp av søk i ulike databaser. Målet var å identifisere flest mulig norske aktører og aktiviteter innen folkeforskning. For å få mer utdypende informasjon, ble det i tillegg gjennomført en spørreundersøkelse i regi av Kantar Public våren 2023, rettet mot miljøer som kunne tenkes å være opptatt av, eller jobbe med, folkeforskning. Resultatene fra denne undersøkelsen omtales i kapittel to. Våren 2023 gjennomførte Forskningsrådet i tillegg en undersøkelse rettet mot befolkningen hvor blant annet spørsmål om holdninger til deltakelse i folkeforskning var tema. Resultatene fra denne omtales i kapittel tre. Avslutningsvis er det en oppsummering.

Hva er folkeforskning?

Folkeforskning er en norsk oversettelse av begrepet Citizen science (CS). Som overordnet begrep dekker folkeforskning aktiviteter der ikke-forskere på ulike måter involveres i forskning, og hvor sluttresultatet er ny kunnskap eller innsikt. Publikum kan være involvert i ulik grad, og aktivitetene kan brukes i forskjellige forskningsdisipliner. Folkeforskning kan være alt fra små og lokale, til store og globale initiativ. Det rommer mange ulike tilnærminger og glidende overganger mellom ulike former for involvering innen ulike forskningstradisjoner, derfor er det utfordrende å presist definere folkeforskning.

Tradisjonelt har folkeforskning vært knyttet til naturobservasjoner, men i de siste tiårene har dette utvidet seg til blant annet miljøforskning, overvåking og forvaltning, i tillegg til samfunns- og helsefag.

Internasjonalt har folkeforskning beveget seg i retning av mer samskapende forskningstilnærminger. Fra oppmerksomhet om hvordan man rekrutterer deltakere til prosjekter og hvordan man får dem til å levere data av tilstrekkelig kvalitet, har oppmerksomheten rettet seg mot samskaping: hvordan samskaper vi med ulike grupper? hvordan kan vi være sikre på at flest mulig stemmer blir hørt? hvordan involverer vi ulike miljøer så tidlig, så lenge, så rettferdig og så tilpasset i forskningsprosessen som mulig?

Deltakende og inkluderende prosesser har utviklet seg innen en rekke forskningsfelt. Ikke-forskere har i større grad blitt involvert blant annet i datainnsamling, observasjon og samskaping innenfor eksempelvis miljø-, helse- og klimaforskning. Dette har betydning for potensialet for gode og forankrede kunnskapsgrunnlag som igjen er viktig for politikktutforming. Dette er ikke minst vektlagt innen EUs forskningssamarbeid og European Green Deal. Innen EUs forskningssamarbeid er folkeforskning vektlagt som viktig både for forskningens gjennomslag i samfunnet, og befolkningens tillit til forskning¹. Blant annet peker EU på at folkeforskning kan gi større åpenhet, transparens og forståelse av forskningens betydning for samfunnet, samt øke befolkningens tillit til forskning og forskningsresultater².

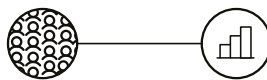

1. European Commission (2020). Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions - A new ERA for Research and Innovation. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2020:628:FIN>

2. <https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/strategy/strategy-2020-2024/environment-and-climate/european-green-deal/green-deal-projects-support/green-deal-news-archive/news/role-citizen-science-european-green-deal>

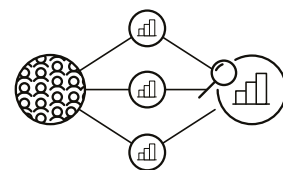
Crowd sourcing

Kun datasamling.

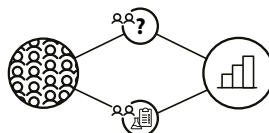
Distribute intelligence

Datainnsamling, tilrettelegging av data og analyse

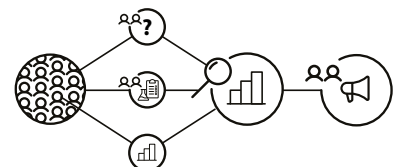
Participatory science

Utvikle forskningsspørsmålet og metode, og datainnsamling.

Extreme Citizen Science

Utvikle forskningsspørsmålet og metode, datainnsamling, tilrettelegging av data, analyse og formidling av resultater.

Folkeforskning er ikke noe nytt, og har eksistert i Norge i ulike varianter og i lang tid. Det nye er at folkeforskning i større grad er trukket inn i utøvelsen av forskning – og som en forventning eller krav i forskningspolitikken, både i EU og i Norge. I regjeringens langtidsplan for forskning (LTP) trekkes blant annet folkeforskning frem som en viktig faktor for bredere involvering av befolkningen.

Internasjonalt anerkjennes folkeforskning (Citizen science) som en såkalt nøkkelpilar innen åpen forskning. Det betyr først og fremst at folkeforskning anses som et viktig verktøy for universell og rettferdig tilgang til vitenskapelige data og informasjon³. I de siste årene er det også etablert et europeisk folkeforskningsnettverk (ECSA – European Citizen Science Association), samt nasjonale nettverk i flere land. Det indikerer at folkeforskning mer systematisk enn tidligere er på vei til å etableres som en vitenskapelig metode for å samle inn data i store kvanta, men også som metode for å sette innbyggere i stand til selv å bruke forskningsdata og forskningsresultater, blant annet for å påvirke lovgivning og lokal og regional beslutningstaking, samt identifisere forskningsbehov.

Folkeforskning omtales også som «grasrotforskning»⁴ eller «innbyggerinvolvering i forskning» i den grad folkeforskning også aktivt inkluderer ikke-forskeres perspektiver i hele eller deler av forskningsprosessen. Bruk av begrepet folkeforskning indikerer inkludering, i motsetning til «innbygger», og begrepet «forskning» viser til at resultater skal inngå i forskningsaktiviteter. Folkeforskning har hatt størst utbredelse innen biologi og miljøforskning mm, men de siste årene har folkeforskning for alvor også skutt fart innen humaniora (Citizen humanities) og samfunnsvitenskap (Citizen social science). Begrep som «involvering» eller «medvirkning» begrenses ikke bare til forskningsaktiviteter, men kan også brukes i samskaping av tjenester eller produkter. Involvering av brukere i forskning er en innarbeidet praksis på flere forskningsområder. Det primære målet er å sikre at problemstillinger, forskningsaktiviteter og resultater blir relevante og kan tas i bruk på en best mulig måte.

Folkeforskning som begrep har etablert seg i flere fagmiljøer, mens andre miljøer har forskningstradisjoner som kan være overlappende, men som bruker andre begreper, f.eks. innen medisin og helse hvor det ofte brukes de norske begrepene «medforskning» eller «brukermedvirkning»⁵. Alle begrepene har likheter med hverandre med hensyn til inkludering av ikke-forskere i forskning.

3. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/63baa6bb-d359-11ed-a05c-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-283611345>

4. <https://www.vitensenter.no/skoleleverage/dugnad-for-havet/utkast-kladder/naturvitenskapelig-metode/dypdykk/folkeforskning/>

5. Feks: <https://erfaringskompetanse.no/nyheter/forskningsetikk-og-medforskning/>

Folkeforskning kan være prosjekter som er basert utelukkende på spørsmål og perspektiver til en gruppe av ikke-forskere, der forskerne fungerer som muliggjørere for å sikre finansiering og vitenskapelig kvalitet mm. Her har ikke-forskerne selv formulert spørsmål og kan selv bruke resultatene til å gjøre sin stemme hørt - og påvirke samfunnsutviklingen. I den andre enden ligger den tradisjonelle folkeforskningen der forskerne dikterer vilkårene for innbyggernes medvirkning ut fra forskningens regler og behov. Der forskerne bestemmer spørsmålene, rekrutterer ikke-forskere og hvor resultatene brukes til vitenskapelige publikasjoner og diskusjoner som foregår i en annen sfære enn der ikke-forskerne beveger seg.

Kapittel 1: Hvem gjør hva i Norge?

Kapittel 1: Skrivebordsanalyse

- hvem gjør hva i Norge?

Den første delen i kartleggingen av aktører og aktiviteter innen folkeforskning i Norge bestod av en såkalt skrivebordsanalyse gjennomført mellom november 2022 og mars 2023. Dette ble gjort gjennom søk i følgende databaser:

- CORDIS-databasen som inneholder informasjon om all EU-finansiert forskning. Her søkte vi etter norske aktører og prosjekter med søkeordet «citizen science», som fikk finansiell støtte i FP7, H2020 og Horizon Europe.
- Forskningsrådets prosjektbank. Prosjektbanken er en oversikt over Forskningsrådets prosjekter tilbake til 2005 med prosjektbeskrivelser, prosjektsammendrag og populærvitenskapelige rapporter.
- COST Actions med norske deltakere
- Databasen til Stiftelsen DAM og Sparebankstiftelsen.
- Åpne mediesøk i basene til Opoint/Infomedia.

Resultatene ble satt inn i en tabell der informasjon for alle aktivitetene fra søkene ble organisert som følgende: aktivitet/tittel, url, leder, norsk deltakelse, kontaktperson, e-post, periode, geografisk område, støtte, formål, forskningskategori, type involvering av frivillige, støttefunksjoner slik som opplæring, undervisning og infrastruktur. Som forskningskategorier brukte vi den norske inndelingen av vitenskapsdisipliner⁶:

6. <https://npi.hkdir.no/dok/bakgrunn2003/Norskvitdisinnst.pdf>

7. Haklay M. 2013 Citizen science and volunteered geographic information: overview and typology of participation. In *Crowdsourcing geographic knowledge*, pp. 105-122. Berlin, Germany: Springer.

- Humaniora
- Samfunnsvitenskap
- Matematikk og Naturvitenskap
- Teknologi
- Medisinske fag
- Landbruks – og fiskerifag.

Valget av kategorier for å klassifisere folkeforskning med hensyn til graden av involveringen av frivillige, er basert på en definisjon som ofte brukes i europeiske sammenheng (Hakley et al 2013)⁷.

Tabell 1 Definisjon av kategorier for å klassifisere folkeforskningsaktiviteter basert på Hakley et al 2013.

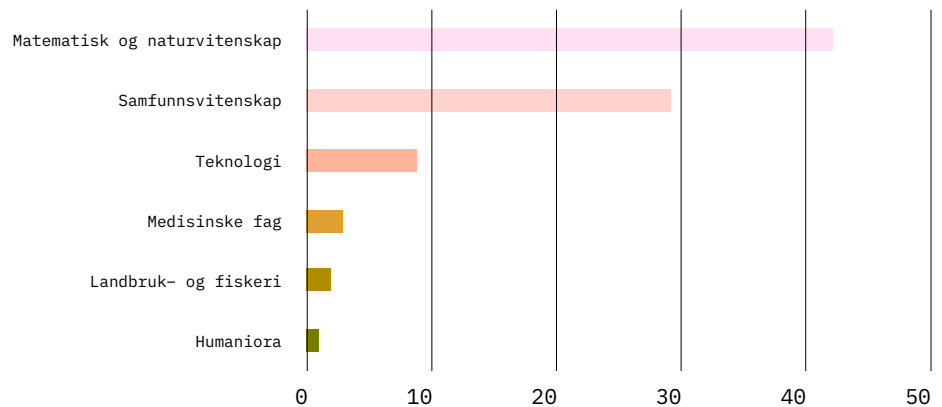
Kategori	Beskrivelse
Crowd sourcing	Kun datainnsamling
Distributed intelligence	Datainnsamling, tilrettelegging av data og analyse
Participatory science	Utvikle forskningsspørsmålet og metode, og datainnsamling
Extreme Citizen Science	Utvikle forskningsspørsmålet og metode, datainnsamling, tilrettelegging av data, analyse og formidling av resultater

1.1 Resultater

Som følge av gjennomgangen ble det identifisert totalt 66 relevante prosjekter/aktiviteter basert på den informasjonen som var tilgjengelig. Den første registrerte aktiviteten ble påbegynt i 2012, men de fleste aktivitetene ble gjennomført mellom 2018 og 2023. Videre ble det identifisert 41 ulike aktører som er involvert i folkeforskning, eller som planlegger det. 24 av disse var forskningsinstitusjoner, fire var innen helsesektoren, to var statlige institusjoner, én kommunal sektor. Resten var i privat eller frivillig sektor.

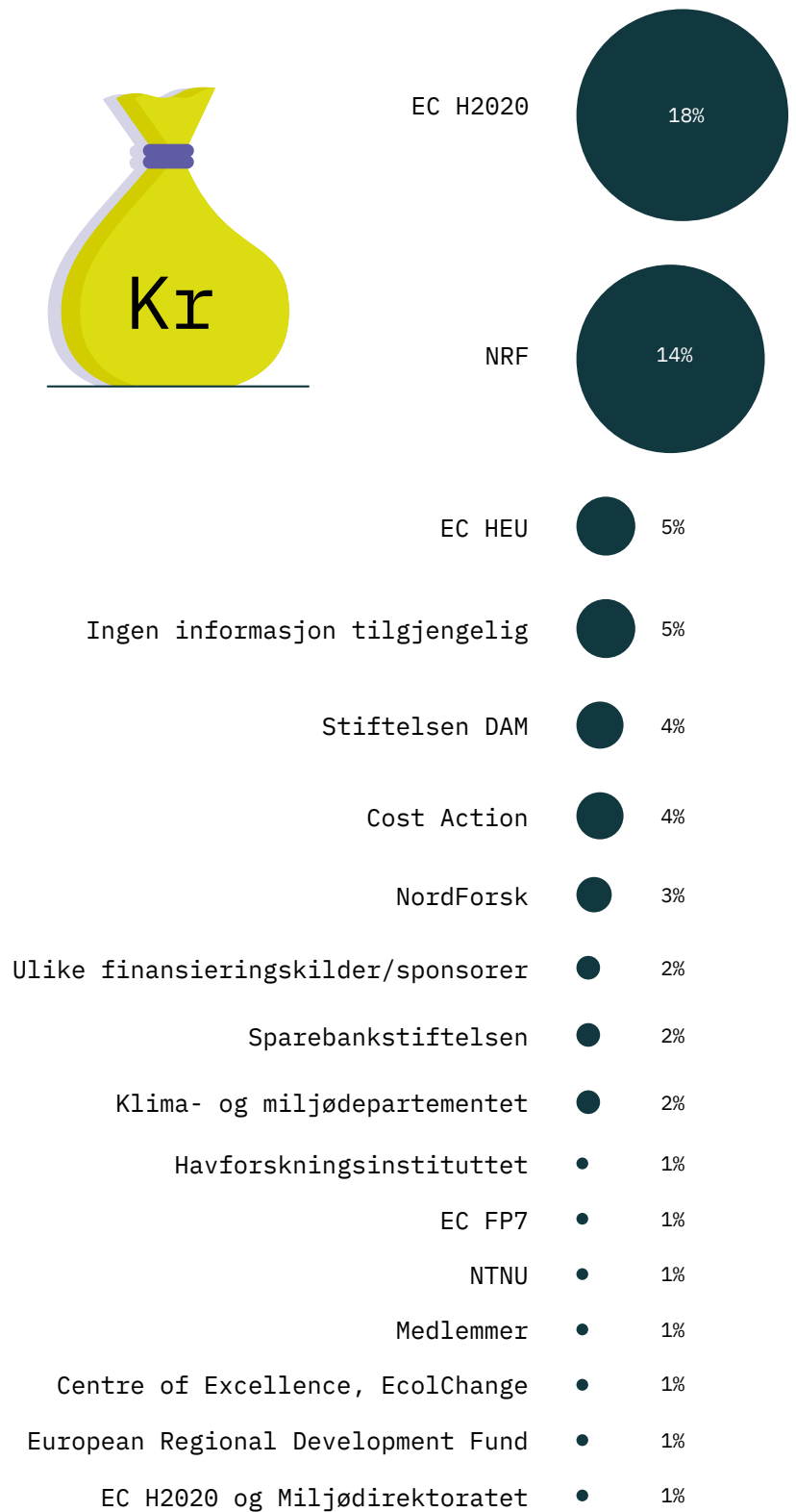
Den geografiske spredningen av folkeforskningsaktiviteter viser at aktørene var fordelt over hele Norge, men den største andelen var samlet på Østlandet, fulgt av Trondheim og Bergen. Fordelt på forskningskategorier viste gjennomgangen av tilgjengelige data at de fleste aktivitetene var innen matematikk og naturvitenskap, etterfulgt av samfunnsvitenskap (figur 1).

Figur 1 Forskningskategorier

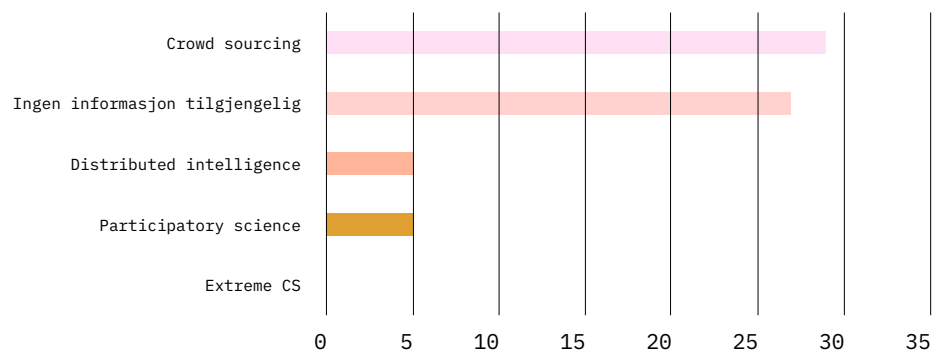
For de fleste folkeforskningsaktivitetene forelå det informasjon om finansieringskilde. Nesten to tredjedeler av aktivitetene fikk finansiell støtte gjennom EU og/eller Forskningsrådet (figur 2).

Figur 2 Kilder til finansiering

Hvilke metoder som brukes, og hvor dyptgående involveringen av frivillige er i folkeforskningsprosjekter, er selvsagt av interesse. Ut fra det tilgjengelige materialet var det til en viss grad mulig å klassifisere aktivitetene med tanke på grad av involvering av frivillige. Om lag halvparten av aktivitetene benyttet seg av såkalt *crowd sourcing* (folkeforskning hvor ikke-forskere kun hjelper til med data-innsamling). Kun noen få prosjekter kunne rubriseres som henholdsvis *distributed intelligence* (ikke-forskere hjelper til med datainnsamling og tilrettelegging av data og analyse av disse) eller *participatory science* (ikke-forskere bidrar med å utvikle forskningsspørsmål og metode, og datainnsamling og samskaping). For nesten en tredjedel av aktivitetene lot det seg ikke med sikkerhet identifisere involverings-kategori basert på tilgjengelig informasjon (figur 3).

Figur 3 Kategorier av folkeforskning

I tillegg til ulike former for involvering av publikum, viste denne delen av kartleggingen at flere av prosjektene også hadde det som kan klassifiseres som forskjellige infrastrukturelle bidrag. Dette inkluderte i stikkordsform følgende elementer:

- Verktøy for å inkludere innbyggere i beslutningsprosesser
- Plattform for luftkvalitetsdata
- Innovative rammeverk «kvalitet av oseanografiske data»
- Samling av «best practice» folkeforskningsprosjekter med fokus på evolusjon
- Veileder for strandrydding og statistikk over oppryddingen i Norge
- Nettsted med ressurser for ryddeaksjoner, kunnskapsbase om forsøpling i Norge
- Artsportalen Norge
- Digital løsning for frivillig rapportering av observasjoner
- AMBER app for innsamling av informasjon om landets elver og bekker.
- Bok med retningslinjer om hvordan man samler og kategoriserer støv for å identifisere meteorittstøv
- Blogg om folkeforskning

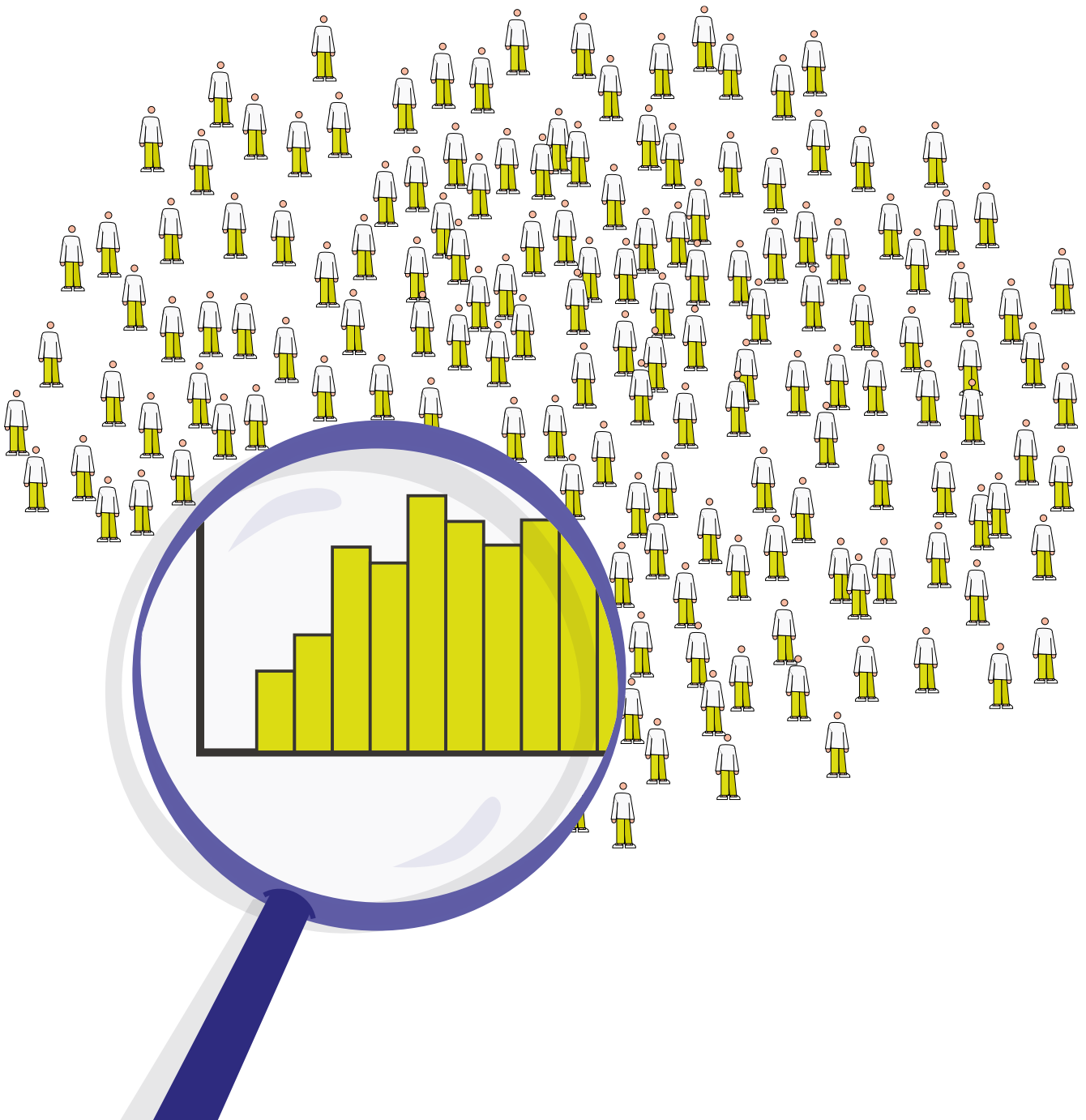

8. community-based environmental monitoring and information systems (<https://www.weobserve.eu/wo-cookbook/i-want-to-understand-what-citizen-observatories-are-by-learning-about-their-characteristics/>)

Dessuten fantes det to aktiviteter innenfor «Citizens' Observatories»⁸, som kan regnes som en egen folkeforskningskategori. Citizen Observatories (COs) er ofte miljøovervåkings- og informasjonssystemer som inviterer enkeltpersoner i byer eller andre lokalsamfunn til å dele observasjoner over tid, vanligvis via mobiltelefon eller nett.

1.2 Konklusjon

Denne delen av kartleggingen viste at de fleste aktørene innen folkeforskning var knyttet til forskningssektoren. Gitt innretningen på kartleggingen, med vekt på folkeforskningsaktiviteter i forskningsrelaterte kilder, var dette ikke overraskende. Det forklarer også hvorfor de fleste aktivitetene fikk finansiell støtte fra tradisjonelle kilder for forskningsfinansiering. Videre viste kartleggingen at langt de fleste prosjektene som enten er gjennomført, er under gjennomføring eller skal gjennomføres, bruker ikke-forskere kun til datainnsamling. I svært liten grad var det i denne delen av kartleggingen registrert andre former for folkeforskning som involverer publikum utover dette.

Kapittel 2: Spørreundersøkelse

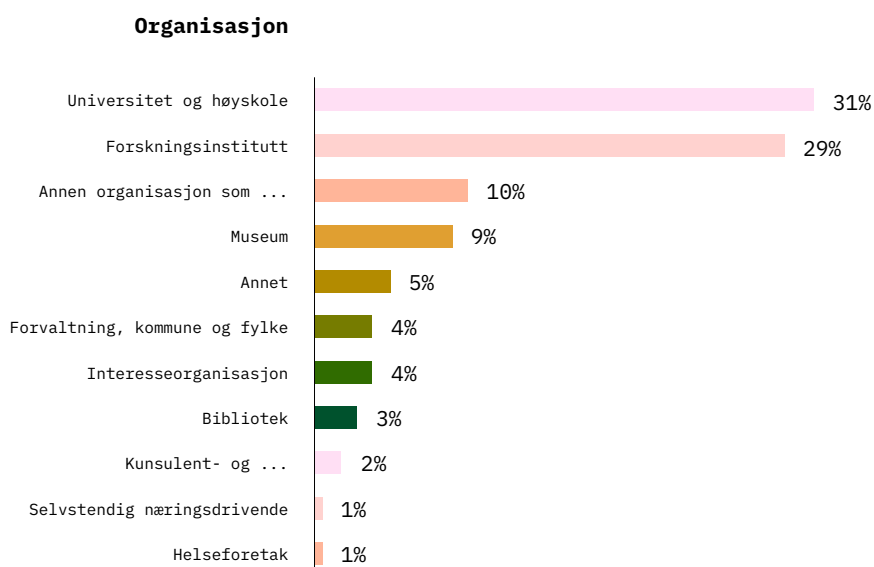
Kapittel 2: Spørreundersøkelse

For å få et mer utfyllende bilde utover søk i ulike baser, ble det gjennomført en spørreundersøkelse i perioden februar til april 2023. Undersøkelsen hadde som mål å kartlegge kjennskap til, og bruk av, folkeforskning i ulike relevante miljøer. Undersøkelsen ble satt opp og gjennomført i regi av Kantar Public, og bestod av et nettbasert spørreskjema. Invitasjonen, som var åpen for alle interesserte å svare på, ble sendt via e-post, Forskningsrådets nyhetsbrev og via ulike sosiale medieplattformer. Invitasjonen ble også sendt til ulike nettverk. 294 respondenter fullførte online-undersøkelsen. Da antallet delinger av lenken er ukjent, kjenner vi ikke responsraten. Som nevnt innledningsvis er dette første gang det lages en oversikt over folkeforskningsaktiviteter i Norge. Utgangspunktet for data-innsamlingen var derfor utfordrende, og det er mulig flere aktører som ikke ble dekket eller har fått anledning til å svare på undersøkelsen. Det er derfor viktig å ta høyde for skjevheter i svarene og analysen av disse.

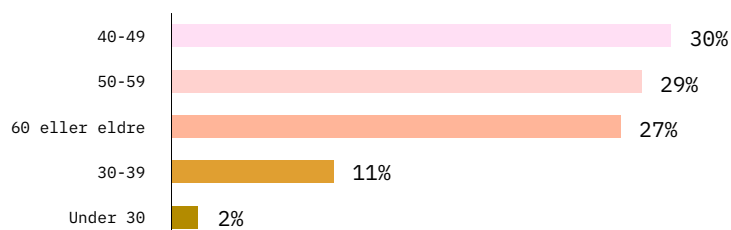
Flertallet av respondentene oppga tilknytning til et universitet/høyskole eller forskningsinstitutt (60 prosent). Organisasjoner som driver med formidling, museer og biblioteker utgjorde den nest største gruppen (22 prosent).

Kjønnsfordelingen var noenlunde lik; 53 prosent av de respondentene var kvinner, 46 prosent menn. 86 prosent av respondentene var i aldersgruppen 40 år eller eldre. Nær halvparten av respondentene var i en vitenskapelig stilling.

Figur 4: Hvem svarte? Organisatorisk tilhørighet

Figur 5. Aldersfordeling

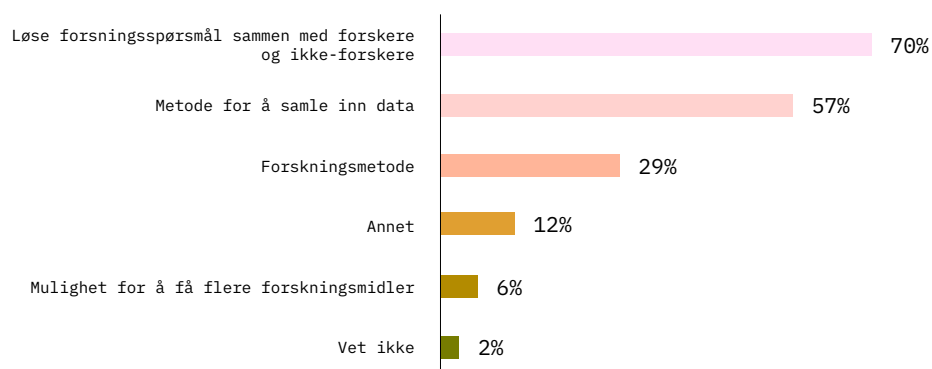

2.1 Begrepet «folkeforskning»

Folkeforskning som begrep rommer som tidligere nevnt flere fortolkninger. Det ble derfor innledningsvis spurt respondentene om hva de forbinder med begrepet folkeforskning (flere svar var mulig).

70 prosent oppga det som en metode hvor forskere og ikke-forskere kan løse forskningsspørsmål sammen. 57 prosent beskrev folkeforskning som en metode for å samle inn data. Nesten en tredjedel (29 prosent) svarte at det er en egen forskningsmetode.

Figur 6: Folkeforskning og metoder. Hva slags?

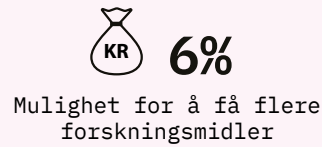
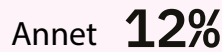
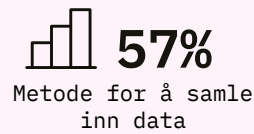
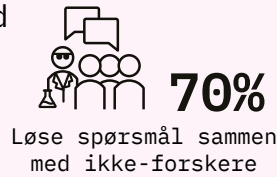

40 prosent av respondentene er, eller har vært, involvert i folkeforskning. Erfaring med folkeforskning har tilsynelatende noe å si for i hvilken grad dette oppfattes som en egen forskningsmetode. Blant de som selv oppgir å bruke folkeforskning, er det nærmere 40 prosent som mener at folkeforskning også er en forskningsmetode. For de som ikke har erfaring med folkeforskning, er andelen 21 prosent.

Uavhengig av erfaring med folkeforskning er det noenlunde lik oppslutning (nærmere seks av ti) i de to gruppene som oppfatter folkeforskning som en metode for å samle inn data. Nesten åtte av ti som har erfaring med folkeforskning oppgir at dette er en metode for å løse forskningsspørsmål i samarbeid mellom forskere og ikke-forskere. I gruppen som ikke har erfaring med folkeforskning, er andelen seks av ti.

Dersom vi ser på stillingskategori, er det flest i UH-sektoren/instituttsektoren som forbinder begrepet folkeforskning med en forskningsmetode eller en metode for å samle inn data sammenlignet med de andre gruppene. Innenfor denne sektoren er det vitenskapelige ansatte som i størst grad ser på folkeforskning som en forskningsmetode.

Hva forbinder du med folkeforskning?

I tilknytning til spørsmålet om definisjon av folkeforskning var det også mulig å oppgi andre definisjoner i fritekst. Noen av kommentarer som ble lagt inn var:

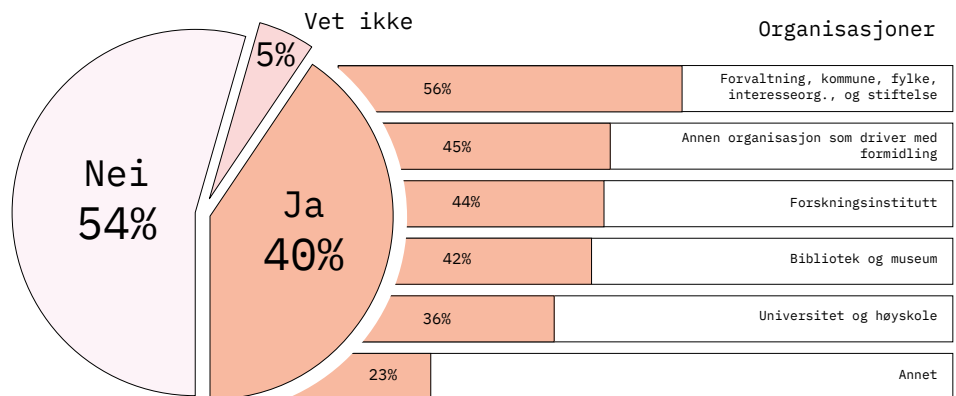
- Mange folkeforskere er ofte like store eksperter på sitt tema som utdannede forskere. Kunnskapen er ikke annenrangs
- Folkeforskning gir mulighet til å studere sykdommer som påvirker hvordan samfunnet utvikler seg”
- Folkeforskning utnytter ikke-formell kompetanse og er et fantastisk formidlingsverktøy.
- Folkeforskning betyr at ”vanlige” folk kan bidra med egne erfaringer og gir mulighet til å foredle data. Mennesker med interesse, og bakgrunn fra forskning, kommer sammen og utnytter grunnforskning til forskning anvendt i produkter og tjenester.
- Folkeforskning gir mulighet for å finne forskningsbehov og for å åpne forskningsprosessen til ikke-forskere. Det bidrar til kunnskapsheving, mobilisering og bevisstgjøring av innbyggere.
- Dette er en mulighet for å øke folks kunnskap om forskning. Folkeforskerne kan - gjennom å få anledning til å utforme forskningsspørsmål og finne svar på dem, få erfare at forskning er relevant, få innsikt i demokratisering av forskning og åpen. Forskning. Videre mulighet for å øke forskningens relevans, mulighet for å få tilgang til skolen som forskningsarena på grunn av folkeforskningens samarbeidende natur og mulighet for at vi forskere kan stille nye forskningsspørsmål på basis av folkeforskning.
- Folkeforskning er medvirkning, deltagelse, og skaper nye relasjoner mellom forskere og befolkning.
- Connect science with society, address the loss of trust in science, make tourism less extractive and more regenerative, restore nature where it has been damaged, help wild species and natural habitats. Possibility to do outreach and collect data at the same time. Besides, it is fun.
- Det er viktig at man ikke kjører frem folkeforskning som noe alle bør gjøre, men heller støtter de som gjør det der det passer.
- God metode for å samle empiri fra et annet perspektiv enn fra forskere, og som viktig bidrag til forskning gjennomført av forskere.
- Folkeforskning gir mulighet for å utvide dialog mellom forskning og samfunnet. Samskaping av kunnskap av relevans for den kunnskapen gjelder.
- Folkeforskning er en metode for å spare penger og samle unike data som ellers er vanskelig tilgjengelig, en metode for å kommunisere forskning samtidig som man får data.

2.2 Organisering og gjennomføring av folkeforskningsaktiviteter

Et viktig aspekt ved undersøkelsen var å kartlegge i hvilken grad respondentene selv var involvert i folkeforskning. Mer enn halvparten (54 prosent) svarte nei, 40 prosent svarte ja.

Dersom man ser nærmere på de som var involvert i folkeforskning, er et overraskende funn at den laveste andelen av aktiv involvering var innen universitet- og høyskolesektoren med 36 prosent. Høyest andel var det blant de som jobber i forvaltning, interesseorganisasjoner og stiftelser med 56 prosent. Innen kategorien "annen organisasjon som driver med formidling" var det 45 prosent, og innen bibliotek og museer var det 42 prosent. Av de som oppga å jobbe i instituttsektoren var 44 prosent direkte involvert i folkeforskningsaktiviteter.

Figur 7: Har du vært aktiv i folkeforskningsaktiviteter?

Det er viktig å ta med i fortolkningen av tallene at disse sannsynligvis ikke viser det komplette bildet av aktiviteter, da det som tidligere nevnt ikke fantes en representativ oversikt over aktører som utgangspunkt for undersøkelsen.

2.3 Ulike typer folkeforskning

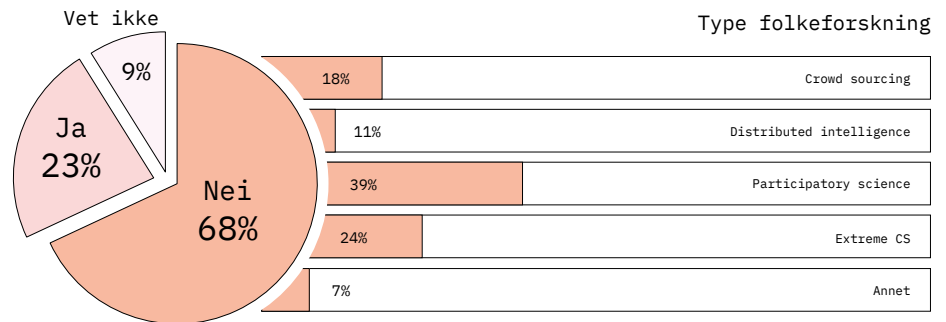
Som nevnt innledningsvis, er det et spekter av ulike former for folkeforskning. Av de som oppga å være med i folkeforskningsprosjekter var det 23 prosent som svarte at de kun brukte frivillige til datainnsamling. De fleste innenfor denne kategorien var innen instituttsektoren og kategorien "annen organisasjon som driver med formidling", f errest innen UH-sektoren.

Figur 8: Brukte du frivillige kun til datainnsamling?
Graden av involvering i de ulike folkeforskningsaktivitetene.

9. Kategoriene er basert på tabell 1 i dette dokumentet, og har kategoriet «annet» i tillegg.

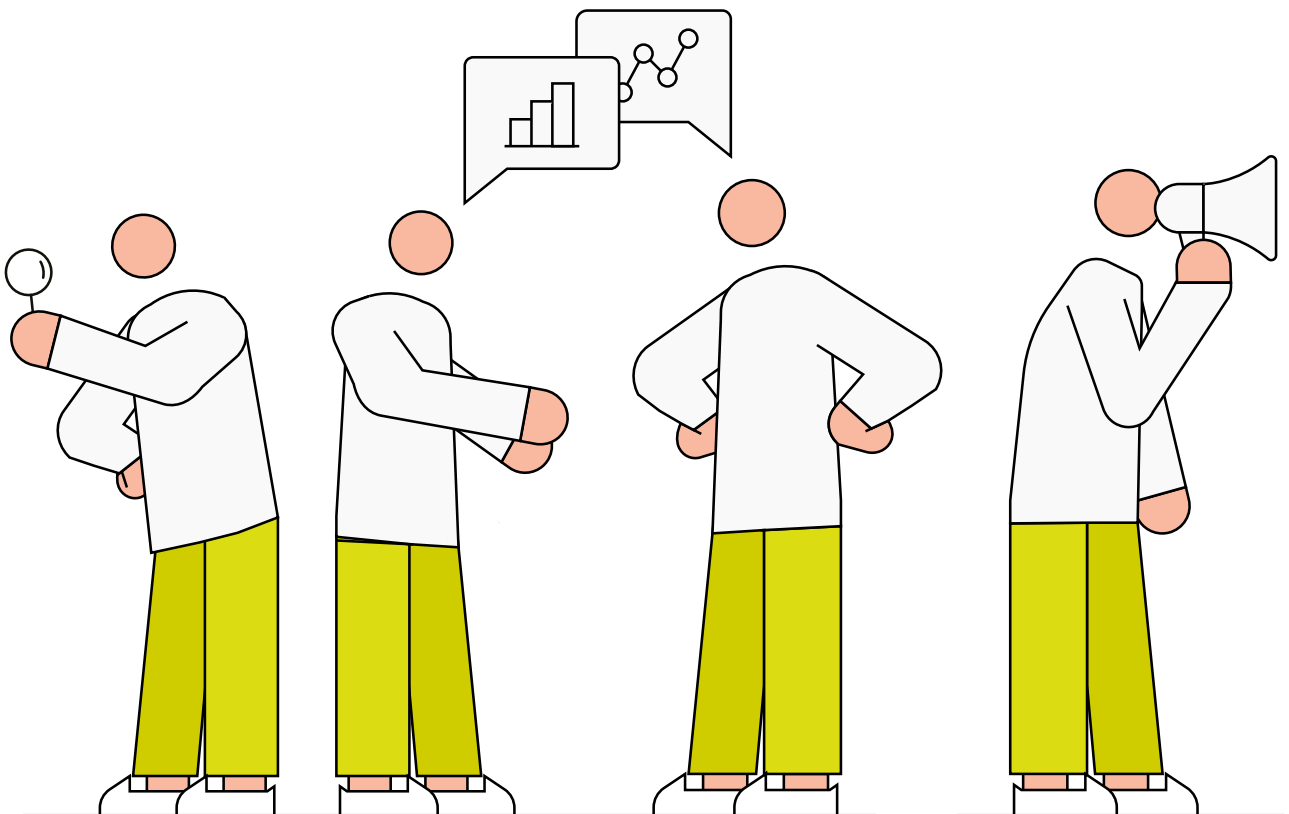
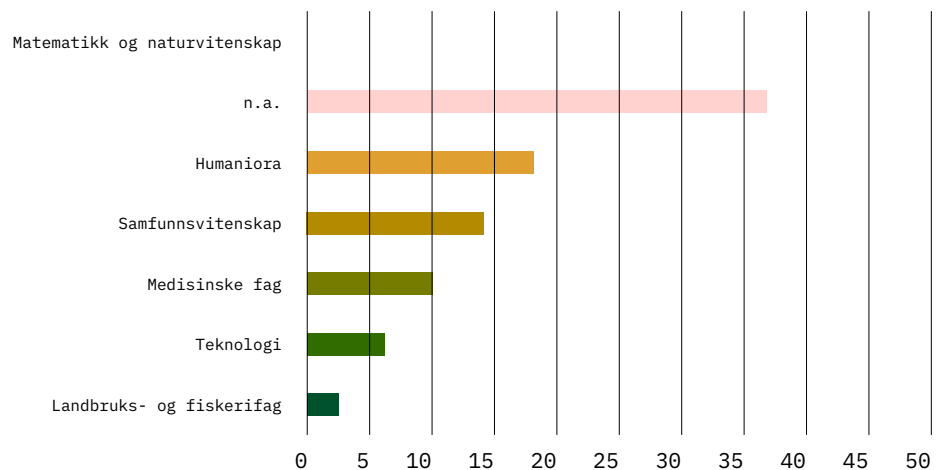
1. "Crowd sourcing": kun datainnsamling,
2. "Distributed intelligence": datainnsamling, tilrettelegging av data og analyse,
3. "Participatory science": utvikle forskningsspørsmålet og metode, og datainnsamling,
4. "Extreme CS": utvikle forskningsspørsmålet og metode, datainnsamling, tilrettelegging av data, analyse og formidling av resultater,
5. Annet

Grad av involvering av ikke-forskere hører også inn i dette bildet. Frasortert de som kun bruker folkeforskning som verktøy for datainnsamling, fordelte restkategorien (68 prosent) av de som er aktive innen folkeforskning seg som følgende: nesten 40 prosent oppga at aktivitetene deres kunne grupperes som *participatory science* (utvikle forskningsspørsmål og metode + datainnsamling i samarbeid med ikke-forskere)⁹. 24 prosent svarte at de benytter seg av såkalt *Extreme CS* (utvikle forskningsspørsmålet og metode, datainnsamling, tilrettelegging av data, analyse og formidling av resultater i samarbeid med ikke-forskere)

Fordelt på de samme forskningskategoriene som i kapittel 1, viste kartleggingen at den største andelen av aktivitetene var innenfor matematikk og naturvitenskap med 48 prosent. 13 prosent oppga å komme fra humaniora eller medisinske fag. Sammenlignet med resultatene fra første del av kartleggingen, hvor datasøkene nesten ikke avdekket folkeforskningsaktiviteter innen humaniora, var andelen betydelig høyere i spørreundersøkelsen. Det er viktig å understreke at et mindretall svarte på denne delen av kartleggingen, følgelig er det en rekke aktiviteter som med hensyn til forskningskategori, ikke kan identifiseres. Folkeforskning brukes på tvers av fagfelt, men for dette spørsmålet var det kun mulig å oppgi en kategori.

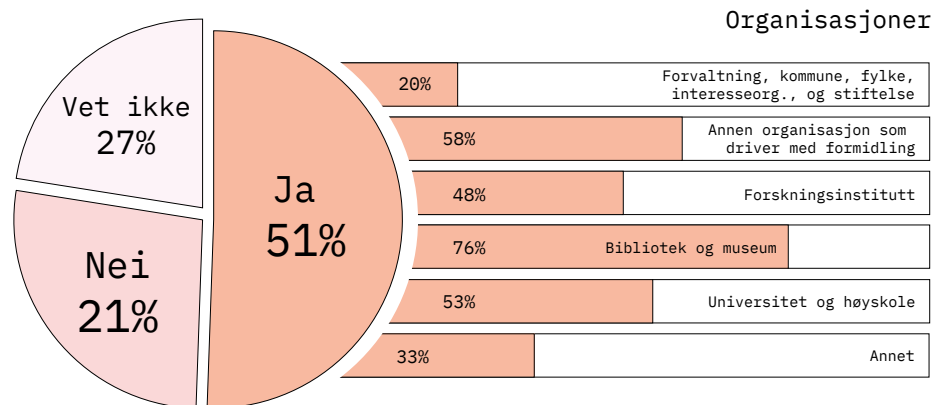
Figur 9: Forskningskategori til folkeforskningsaktivitetene. Flere aktiviteter ble tildelt to eller flere forskningskategorier.

2.4 Potensiale i folkeforskning

Respondentene som oppga å ikke være involvert i folkeforskningsaktiviteter ble bedt om å svare på om de kunne bruke folkeforskning i arbeidet deres. 51 prosent svarte ja. Av de som svarte ja, er flertallet tilknyttet institusjoner som driver med forskningsformidling (bibliotek, museum, andre organisasjoner som driver med formidling). Andelen blant de som er knyttet til forvaltning er lavest (figur 17).

Figur 10: Ikke involvert i folkeforskningsaktiviteter, men kan bruke folkeforskning i arbeidet?

Respondentene kunne også oppgi innen hvilke aktiviteter de selv mente folkeforskning kan være nyttig og disse var som følger:

- Innsamling av store datamengder, definisjon av problemstillinger/ forskningsspørsmål
- Kartlegging, feks klima- og miljøovervåkning
- Kvalitativ forskning
- Forskning der man trenger (erfaringsbasert) kunnskap om levekår, kultur, språk, etc
- Formidling/opplæring
- Skape transparens for avveinger innen forskning
- Deltakelse i lokaldemokratiet, forskning i kommunen, stedsutvikling
- Tjenestedesign/utvikling av kommunale eller helsetjenester
- Kartlegge reisemønstre, innen trafikkforskning og bærekraft
- Helserelaterte prosjekter eller prosjekter med ungdom
- Utvikling av maskinlæring.

2.5 Hva oppfattes som fordeler og potensielle utfordringer med folkeforskning?

Fordeler

Folkeforskning har som begrep og verktøy hatt gjennomslag i forskningspolitiske dokumenter og føringer de siste årene, spesielt innen EU. I hvilken grad kan dette gjennomslaget gjenfinnes blant respondentene? For å kartlegge dette ble alle respondentene oppfordret til å gi åpne svar på hvilke fordeler og ulemper de anså folkeforskning har, uavhengig av praktisk erfaring fra prosjekter eller ikke.

Fordelene som nevnes kan skjematisk kategoriseres i fire grupper;

- Fordeler som gagnar forskere (datatilgang, rimelig data, nye perspektiver og geografisk spredning),
- Fordeler som gagnar forskning generelt (relevans, bredere perspektiver, legitimitet og forskningsformidling),
- Fordeler som gagnar befolkningen (engasjement, læring, bevisstgjøring og folkeopplysning),
- Fordeler for samfunnet (demokratiserende).

Koding av svarene viser at datamengde og datakvalitet, engasjement blant ikke-forskere, nye perspektiver fra folkeforskere, legitimitet for forskningen og relevans for forskning og publikum scorer høyest på den positive siden. Det er videre et skille mellom hvorvidt ikke-forskerne/publikum anses som aktive (blir engasjert, deler kunnskap de innehar, demokratisering av forskning) eller passive (får opplæring i metode, blir bevisst forskningens rolle, folkeopplysning).

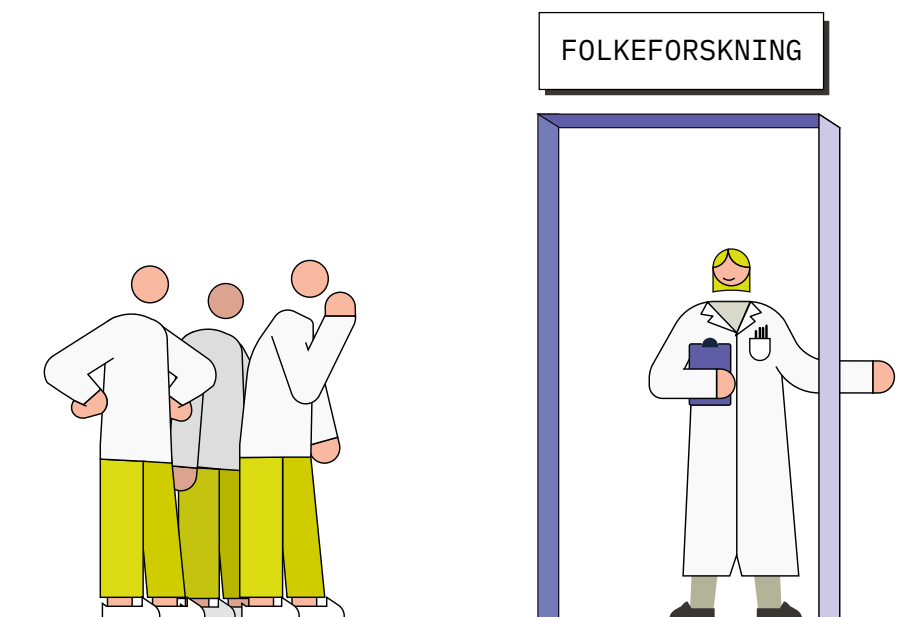
Det er verdt å merke seg at manglende erfaring med folkeforskning ikke har stor betydning for hvordan respondentene beskrev de positive sidene ved folkeforskning. Unntaket var oppfatningen av i hvilken grad forskningen generelt får høyere tillit og legitimitet i befolkningen som følge av folkeforskning. 30 prosent av de med praktisk erfaring med folkeforskning trekker frem tillit som en mulig positiv faktor, blant de uten erfaring er tilsvarende tall 17 prosent.

Følgende stikkord ble oppgitt, her gruppert sammen:

- Læring, erfaringsutveksling (nye synsvinkler), lokalkunnskap, engasjement og demokratisering
- En arena for tverrfaglighet, komplementerer tradisjonell FoU
- Kan gi tettere kobling mellom samfunnet og forskning
- Mye data, kan dekke store geografiske områder, representative data
- Kan gi bredere kunnskapsgrunnlag og bedre beslutninger
- Kan gi mer målrettet utvikling av tjenester
- Folkeforskning kan være ressursbesparende.

Potensielle utfordringer

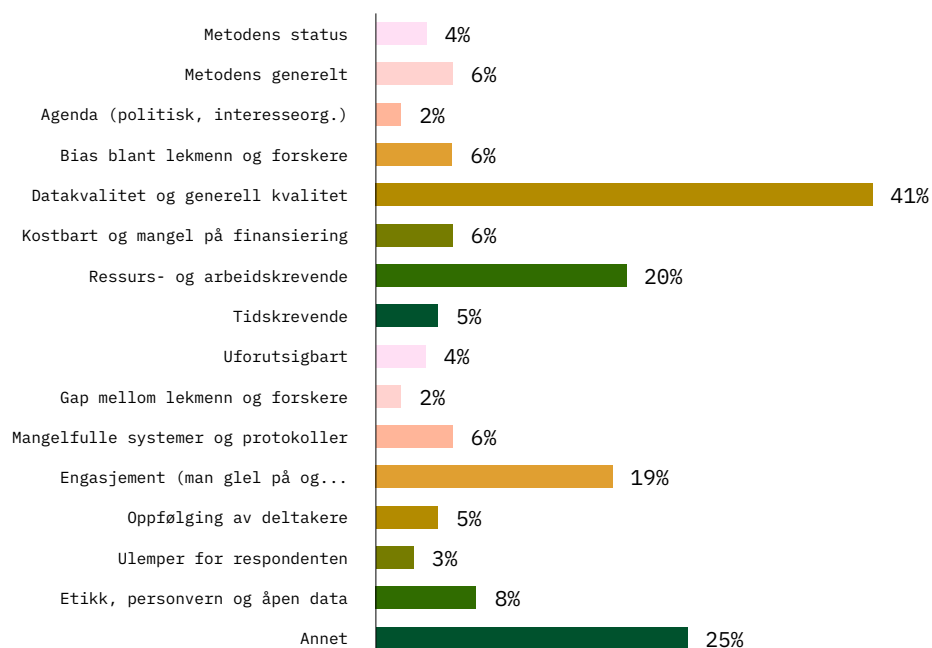
Like interessant som å få frem positive oppfatninger rundt folkelig involvering, var det å få kartlagt utfordringene sett fra respondentenes ståsted. Også her ble alle, uavhengig om de hadde erfaring med folkeforskning eller ikke, bedt om å svare åpent (uten forhåndsdefinerte kategorier).

Utfordringene som ble nevnt knytter seg hovedsakelig til bekymringer rundt data-kvalitet og den generelle kvaliteten på forskning utført ved hjelp av ikke-forskere (40 prosent trakk frem dette). Videre at det er ressurs- og arbeidskrevende (25 prosent), og at det kan være utfordrende å skape engasjement blant frivillige, samt at det kan være skjevheter i *hvem* som engasjeres.

Det var ingen store forskjeller i hvilke utfordringer som ble trukket frem ved en sammenligning av de som henholdsvis var involvert i folkeforskning/ikke involvert. Det eneste unntaket er i oppfatning av ressurser: en større andel av de som er involvert nevner at folkeforskning er ressurskrevende og at det er kostbart eller liten grad av finansieringsvillighet, enn av de som ikke er involvert.

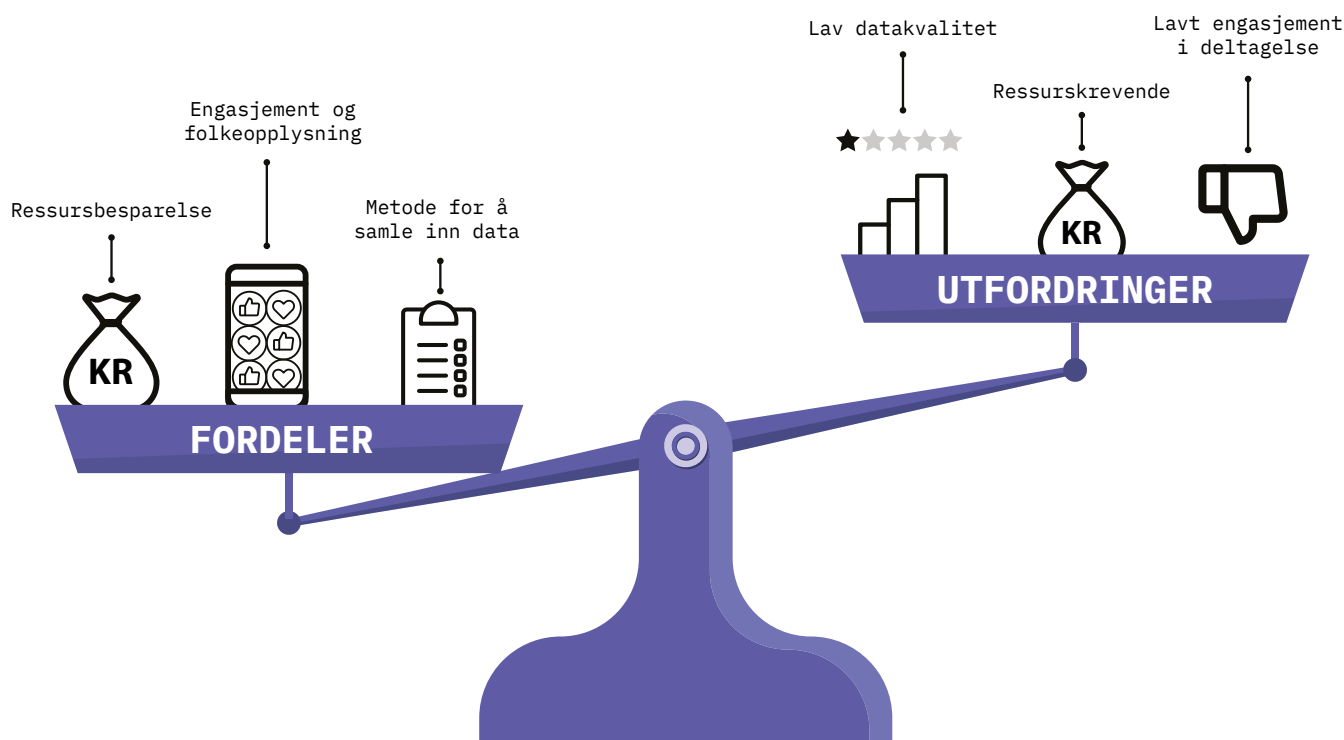
Figur 11: Utfordringer. Koding av åpne svar (n=236)

Respondentene skiller seg i hvorvidt de har et positivt grunnsyn på folkeforskning eller ei; en del ser finansiering, metodens status, problemer knyttet til systemer for gjennomføring, etiske perspektiver og problemer knyttet til oppfølging av deltakerne, som utfordringer, mens andre ser utfordringer ved metoden i seg selv (kvaliteten på data, arbeidsmengden, allmennhetens kunnskapsmengde og deres forståelse for forskning).

Følgende stikkord ble oppgitt, her gruppert sammen:

- Utfordringer knyttet til datakvalitet, fare for systematisk bias, større feilgrunnlag
- Folkeforskning er en krevende prosess som krever oppfølging/krevende administrasjon, begrenset midler, ressurskrevende
- Utfordringer knyttet til rekruttering og engasjement, eierskap
- Fare for "stammespråk", manglende tilbakemelding
- Folkeforskningens etiske utfordringer – personvern, deltakerne kan misbrukes som billig arbeidskraft, etc. Etikk, personvern og åpne data: GDPR, deling av data, eierskap av data og datasikkerhet.
- Folkeforskning kan misbrukes til å fylle spesifikke agendaer/ blir subjektiv aktivisme
- Manglende forståelse og aksept blant beslutningstakerne
- Relativt lav anerkjennelse i akademien
- Gap mellom lekmenn og forskere: vanskeliggjør prosessene både når det gjelder forståelse av problem, etablering av forskningsspørsmål, gjennomføring. At lekfolk ikke har nok kunnskap om vitenskapelig metode.

2.6 Konklusjon

Som nevnt innledningsvis, er dette første gang det gjennomføres en systematisk kartlegging av folkeforskning i Norge. Som forventet, oppga flertallet av respondentene en forskningsbakgrunn. En mulig forklaring på dette kan være distribusjonen av spørreskjemaet. Et flertall av invitasjonene ble sendt til FoU miljøer, som videresendte invitasjonen til sine nettverk. Det er likevel gledelig å konstatere at resultatene av undersøkelsen også nådde flere sektorer enn bare forskningen. Et interessant funn i denne sammenheng var at av de som oppga å være involvert i folkeforskning, var flertallet fra offentlig forvaltning, stiftelser eller interesseorganisasjoner, og ikke som forventet fra forskningsinstitusjoner.

Respondentene som benytter seg av folkeforskning oppga at de bruker folkeforskningsaktivitetene hovedsakelig i naturvitenskapelige sammenheng. Det er ikke særlig overraskende, siden naturvitenskap og særlig miljøovervåkning tilbyr flere muligheter for folkeforskning enn annen forskningsaktivitet. Interessant nok ser man at 23 prosent av de som har erfaring med folkeforskning, bruker ikke-forskere kun til å samle inn data, mens mer enn 60 prosent av de som oppga å bruke folkeforskning benyttet seg av metoder innen Participatory Science eller Extreme CS. Med hensyn til graden av involvering er det en betydelig, men kanskje ikke så overraskende forskjell mellom første del av kartleggingen, og utfallet av spørreundersøkelsen.

I åpne kommentarer ble det påpekt av flere respondenter at de hovedsakelig benytter folkeforskere til forskningsformidling, og at folkeforskningskategoriene som vi valgte for kartleggingen (se tabell 1) derfor er mangelfulle. I denne sammenheng kan det også nevnes at bruk av ordet "frivillige" for folkeforskerne har blitt kritisert. Ikke alle deltakere i folkeforskningsaktiviteter deltar frivillig - dette er for eksempel tilfelle i skolesammenheng. Det kan være nyttig å legge til en folkeforskningskategori som heter "formidling", for å fange opp disse aktivitetene ved en eventuell oppfølgende kartlegging.

Respondentene så nytteverdi av folkeforskning ikke bare i innsamling av data, men også som bidrag til kvalitativ forskning, formidling, til å skape transparens, til bruk i kommunale sammenheng/tjenesteutvikling, bærekraft, og utvikling av maskinlæring. Respondentene så et stort potensial og flere muligheter til bruk av folkeforskning som går utover forskningssammenheng. Fordeler som ble nevnt var åpen forskning, erfaringsutveksling og læring, å få bredere kunnskapsgrunnlag og å ta bedre beslutninger, og en mer målrettet utvikling av tjenester.

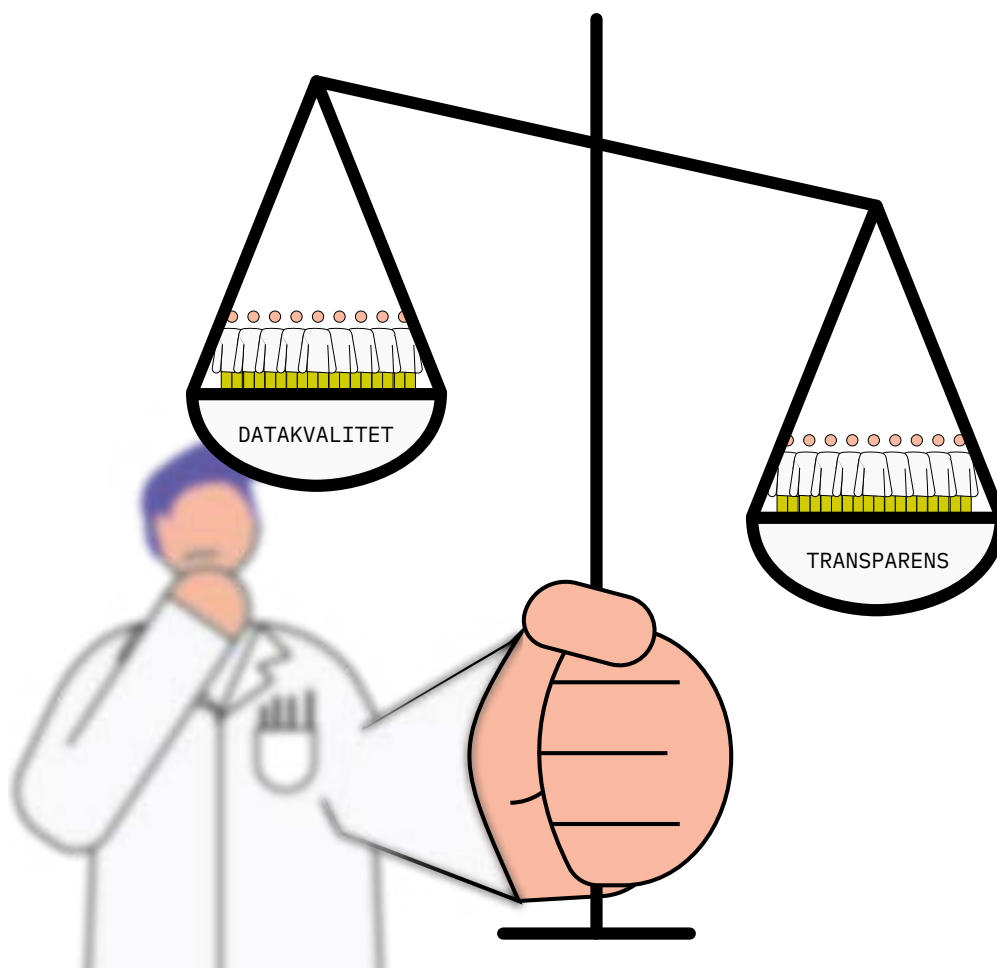
Noen oppga at folkeforskning er en ressursbesparende metode, mens andre viste til at denne er ressurskrevende. En utfordring som det ble vist til av mange, er datakvalitet. Utfordringer med kvalitet av data som samles inn ved hjelp av folkeforskere, er en kjent utfordring, noe som blant annet behandles i en nylig rapport fra EU om folkeforskning¹⁰. Det finnes flere måter å forbedre datakvaliteten, selv om det kan være mer ressurskrevende. Folkeforskere kan involveres så tidlig som mulig, nemlig i planleggingsfasen. På denne måten får de en god forståelse av aktivitetene og de vitenskapelige metoder som skal brukes. En annen mulighet til å forbedre datakvalitet, er ved hjelp av treningsaktiviteter og bruk av standarder generelt, i tillegg til standardisert og kalibrert utstyr. Fagfellevurdering, statistisk vektning eller maskinlæring for automatisk kvalitetskontroll kan også brukes. Ytterligere utfordringer med folkeforskning som kom frem av kartleggingen, var rekruttering og engasjement av frivillige, etiske utfordringer, og begrensede forskningsmidler. Dessuten så noen respondenter en fare for subjektiv aktivisme og lav anerkjennelse i akademien.

10. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/63baa6bb-d359-11ed-a05c-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-283611345>

11. <https://www.forskningsradet.no/forskningspolitikk-strategi/nasjonalt-nettverk-folkeforskning/>

Det ble også spurt om kjennskap til det nasjonale nettverk for folkeforskning¹¹. To av tre respondenter hadde ikke hørt om nettverket. Av de som er involvert i folkeforskning, var 23 prosent del av nettverket og 20 prosent hadde hørt om det (mens 52 prosent ikke kjente til nettverket). På den ene siden tyder det på at nettverket kan jobbe mer med synliggjøring, men på den andre siden tyder dette resultatet også på at man har nådd til nye miljøer utenfor forskningskretser, som benytter seg også av folkeforskningsmetoder i sitt arbeid.

Kapittel 3: Folkeforskning og ”folk flest”

Kapittel 3: folkeforskning og “folk flest”

I sammenheng med Forskningsrådets faste kartlegging av befolkningens tillit til forskning (april 2023) ble det også inkludert spørsmål om folkeforskning hvor respondentene ble bedt om å svare på i hvilken grad de kunne tenke seg å være med på ulike kategorier av folkeforskningsprosjekter: A) Bidra med egne helse-data, B) Samle inn data (f.eks. værdata), C) Analysere eller klassifisere data (for eksempel på stjernehimmelen eller i historiske befolkningsregistre) og D) Delta i utforming av problemstillinger for og i forskningen.

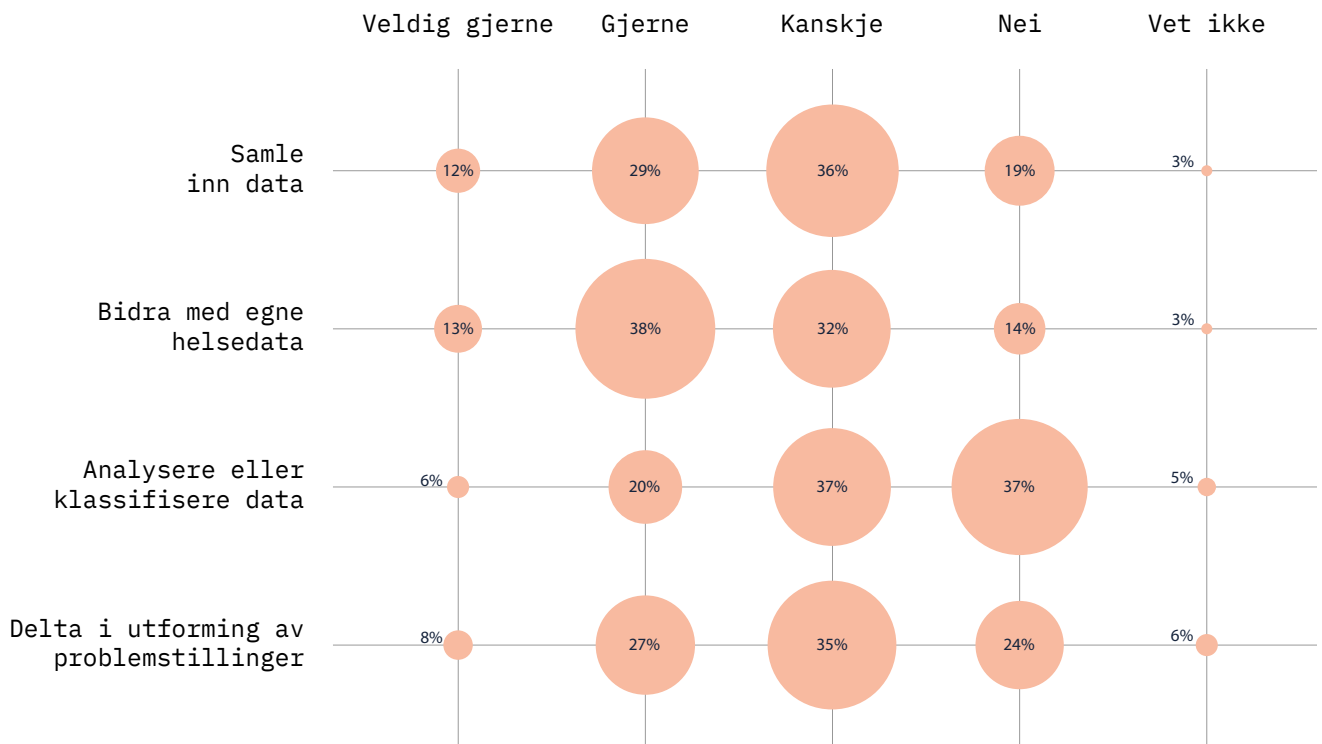
Undersøkelsen, som var i samarbeid med Kantar Public, gikk til et utvalg av 1300 personer bosatt i Norge. Det mest oppsiktsvekkende var at mer enn halvparten (51 prosent) svarte at de kunne tenke seg å bidra med egne, anonymiserte helsedata i forskning. 32 prosent svarte kanskje, 14 prosent var avvisende. Aldersgruppen under 30 år stilte seg mest positive, og flere menn enn kvinner sier de kan tenke seg å bidra med egne helsedata. På spørsmål om interesse for å være med å samle inn for eksempel værdata eller andre observasjoner for forskningsformål, var interessen noe mindre, men fortsatt gledelig stor med tanke på potensialet for folkeforskning. 41 prosent stilte seg positive til å samle inn data som skal brukes i forskningsøyemed, 20 prosent var negative. Som for spørsmålet om helse, er det også flest under 30 år, og menn, som stiller seg positive.

Når det gjelder hjelp til analyse og klassifisering av data (for eksempel på stjernehimmelen eller i historiske befolkningsregistre), svarte en av fire (24 prosent) at de kunne tenke seg å bidra. Flere menn (30 prosent) enn kvinner (20 prosent) er positive og flest blant de som er mellom 30 og 44 år.

Som tidligere nevnt, har folkeforskning beveget seg i retning av mer samskaping og med det mer glidende overganger mellom ulike former for involvering. En form for samskaping er deltakelse av ikke-forskere i utforming av problemstillinger for og i forskningen/tjenester mm. På spørsmål om dette, svarte 36 prosent av de spurte at de gjerne kunne tenke seg å være med på dette. Som for de øvrige kategoriene, var det også her flere menn enn kvinner som er åpen for dette med hhv 41 og 30 prosent positive, med menn mellom 30 og 44 år som mest interessert.

Et interessant spørsmål er i hvilken grad interesse for folkeforskning kan kobles til utdanningsnivå. Folkeforskning åpner i sin natur opp for at forskere engasjerer og innlemmer ikke-forskere i forskningsprosjekter som skal fremskaffe ny viten og innsikt.

Sammenhengen mellom folkeforskning og tillit til forskning i befolkningen er i beste fall sammensatt og vanskelig å finne gode indikatorer på. Dersom man ser på Forskningsrådets tidsserier for nordmenns tillit til forskning for perioden 2019-2023, viser denne at den overordnede tilliten (*meget stor eller ganske stor tillit*) til forskning i Norge er høy, i snitt 80 prosent for perioden 2019-2023. Justert for utdanningsnivå (hhv grunnskole/vid skole eller universitet/høyskole som høyeste utdanning) er det for samme periode i snitt 17 prosent av de med grunnskole/vid skole som høyeste utdanning som sier de har *meget stor tillit* til forskning, versus 28 prosent for de med universitet/høyskole som høyeste utdanning. Den samme differansen gjør seg også gjeldende innen kategorien *ganske stor tillit*.

Dette samme mønsteret ser man i kartleggingen av publikums holdninger til aktiviteter innen folkeforskning. De med høyere utdanning er generelt mer interessert i å både være med å samle inn data, analysere data og utforming av problemstillinger for og i forskningen, enn de med grunnskole/videregående skole som høyeste utdanning. Forskjellen er størst der hvor interaksjonen med forskerne kan antas å være størst. De med mer enn fire år på universitet/høyskole er spesielt interessert, f.eks. er 50 prosent av respondentene innen denne gruppen svært interessert i deltakelse i utforming av problemstillinger for og i forskningen.

Man finner altså noe av den samme tendensen i holdninger til folkeforskning som i Forskningsrådets tidsserier for befolkningens tillit til forskning med hensyn til utdanningsnivå som delvis forklaring på holdning. Det er svært få nordmenn som eksplisitt sier de ikke har tillit til forskning. Det er naturlig nok flere som er avvisende til å aktivt være med å samle inn forskningsdata. Det man ser er at utdanningsnivå likevel er en forklaringsfaktor med hensyn til tillit og interesse.

Folkeforskning som en generell tillitsbyggende faktor kan sies å være utfordrende – de som er mest interessert er de som allerede har mest tillit til forskning. Uansett kan inkludering av ikke-forskere i forskning, som tidligere påpekt, øke kvaliteten og kvantiteten på data som samles inn, noe som ofte muliggjør innovative og kreative tilnærminger for å samle inn disse dataene. Det kan også være med å sikre at forskningen som utføres er overens med samfunnets behov, forventninger og verdier. Det kan gi mer åpenhet, transparens og forståelse av forskningens plass i samfunnet. Indirekte er dette med å bygge generell tillit til forskning.

Kapittel 4: Avsluttende betraktninger

Kapittel 4: Avsluttende betraktninger

Funnene fra undersøkelsen viser at det finnes en bred portefølje av folkeforskningsaktører og aktiviteter i Norge. Medvirkning er krevende og krever ny kunnskap for å kunne gjøres etisk forsvarlig. Folkeforskning må derfor følge de samme etiske retningslinjer som andre forskningsprosjekter, blant annet for kreditering av samarbeid og håndtering av eventuelle interessekonflikter. Det kan likevel være behov for å tilpasse etiske retningslinjer til spesielle utfordringer i folkeforskning, noe som blant annet gjøres i EU prosjektet Pro-Ethics hvor Forskningsrådet er med som partner¹². Det er behov for å identifisere etiske risikoer og hvordan de kan unngås. Deltakernes forventninger må avstemmes sammen med en refleksjon over de etiske utfordringene og mulige skjevhetene og utfordringene som finnes i prosjektet de er med i.

Samtidig som de oppsummerende anbefalingene fra Pro-Ethics kommer i løpet av høsten 2023, vil det også komme en veileder for forskere initiert av Kunnskapsdepartementet som konkret tar for seg hvordan involvering av ikke-forskere i profesjonell forskning kan gjennomføres.

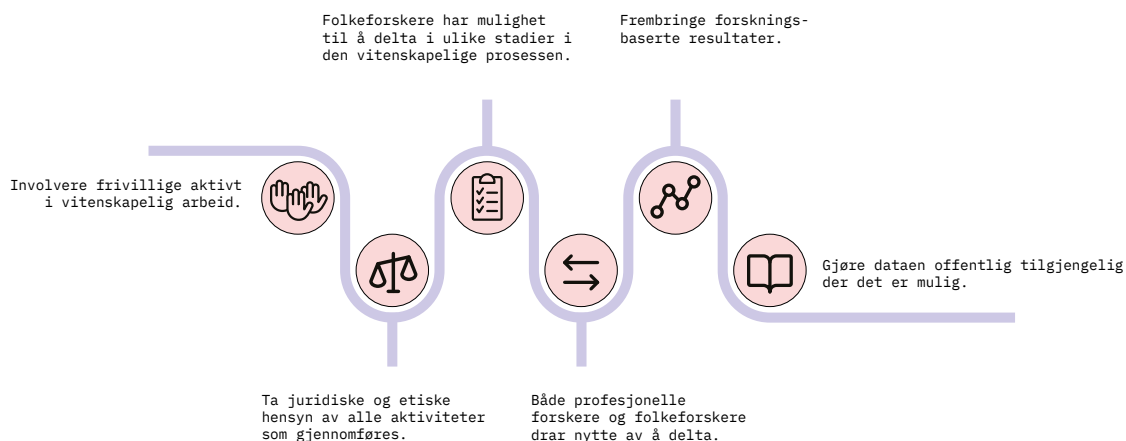
Som nevnt innledningsvis er det flere, og overlappende definisjoner av folkeforskning, og det er ulike tilnærminger til hvordan – og når publikum involveres. Det er innenfor dette spennet av tilnærminger folkeforskning må bevege seg. I mangel av en felles europeisk standard for hva som er folkeforskning, kan ECSAs ti prinsipper for beste praksis innen folkeforskning legges til grunn.

Noen av de viktigste prinsippene er:

- Folkeforskningsprosjekter involverer frivillige aktivt i vitenskapelig arbeid som skaper ny kunnskap eller innsikt. Frivillige kan ha en betydningsfull rolle i prosjektet som bidragsyter, samarbeidspartner eller prosjektleder
- Folkeforskningsprosjekter frembringer forskningsbaserte resultater.
- Både profesjonelle forskere og folkeforskere drar nytte av å delta i folkeforskningsprosjekter.
- Folkeforskere har mulighet til å delta i ulike stadier/steg i den vitenskapelige prosessen, dersom de ønsker.
- Data og metadata fra folkeforskningsprosjekter blir gjort offentlig tilgjengelig og publisert med åpen tilgang der det er mulig.
- Ledere av folkeforskningsprosjekter tar både juridiske og etiske hensyn når det gjelder opphavsrett, immaterielle rettigheter, datadelingsavtaler, konfidensialitet, kreditering og miljømessige virkninger av alle aktiviteter som gjennomføres.

12.
<https://pro-ethics.eu/>

Det siste punktet er viktig; alle deltakerne skal være informert om juridiske og etiske spørsmål som er relevante for prosjektet. Det er viktig, ikke minst med tanke på å forebygge at folkeforskning brukes til uheldig aktivisme for å påvirke beslutningsprosesser. Videre er det viktig fordi mange prosjekter innen folkeforskning har til hensikt å meningsfylt og aktivt involvere ikke-forskere i forskningsprosessen, og ikke bare som forskningsobjekter.

Det er flere utfordringer knyttet til folkeforskning, og det kan være krevende å involvere ikke-forskere som har lite kunnskap om forskning fra før. Dersom bare ressurssterke involverer seg og får innflytelse er dette uheldig. Enkelte studier som peker på det er disse som involverer seg i forskningsprosjektene, og at deres interesser kan følgelig tenkes å påvirke resultatene av forskningen. I hvert fall kan dette ikke utelates.

Som nevnt i introduksjonen, har det blitt åpnet for involvering av innbyggere i både kommunale planer, utvikling av helsetjenester og forskning. Innenfor kommunal sektor benyttes sjelden folkeforskning som en variant av innbyggerinvolvering, men her ligger et stort potensial for bruk av folkeforskning med tanke på FNs bærekraftsmål. Kommunene er den sektoren som jobber nærmest med å rapportere framskritt for å oppnå bærekraftsmålene. Bruk av folkeforskning som komplett kilde til innsamling av relevante data kan være en innovativ måte å gjøre framskritt målbare. Her kan for eksempel taksonomien som er utviklet av SSB på oppdrag fra Kommunesektorens organisasjon (KS), være et hjelpemiddel for å klassifisere indikatorer til bærekraftsmålene.¹³

Folkeforskning kan også gi effekter innen forskning. Involvering av ikke-forskere i kunnskapsproduksjon kan gjøre det mulig å undersøke tematikk som det ellers kanskje ikke ville vært mulig å få til på grunn av store datamengder, mangel på ressurser, geografisk spredning eller ikke-forskernes personlige erfaringer eller innsikt. Involvering som kanskje får opp problemstillinger og innsikt som forskerne ikke har oppmerksomheten rettet mot.

Resultatet av kartleggingen viser at folkeforskning er godt etablert i det norske forskningsmiljøet. Flere av disse aktører er også aktive i det europeiske folkeforskningsmiljøet, inklusive det europeiske folkeforskningsnettverket ECSA. Disse forbindelsene kan åpne veien for et tettere samarbeid innenfor de nordiske landene, som kan f.eks. resultere i et nordisk nettverk for folkeforskning eller en felles database for slike aktiviteter, slik ECSA har etablert¹⁴. Dette kan styrke det nordiske forskningssamarbeidet og legge føringer for nye samarbeids-, og ikke minst, finansieringsmuligheter. Det er naturlig å videreutvikle dette samarbeidet.

Folkeforskning som verktøy og metode kan på sitt beste sikre mer deltakelse i forskning fra ikke-forskere og legge til rette for forskning i større skala ved at flere er med. Den kan potensielt bidra til å utvikle den viktige dialogen mellom forskning og samfunn, og sikre at både forskere og kunnskapsinstitusjoner bedre forstår aktuelle problemstillinger i samfunnet. Videre kan folkeforskning bidra til større åpenhet rundt forskning og forskningens prioriteringer.

Som praksisfelt er det viktig at flest mulig utøvere, det være seg i forskningsmiljøene, organisasjoner eller andre sektorer, får mulighet til å dele kunnskap og utvikle metoder og praksis. Videre bør potensialet i folkeforskning som verktøy for mer åpenhet rundt forskning og inkluderende deltakelse fra samfunnet, utnyttes. For å lykkes med dette er det viktig at folkeforskning i Norge utvikles videre.

Norges forskningsråd
Drammensveien 288
Postboks 564
1327 Lysaker

forskingsradet.no

ISBN: 978-82-12-04023-6 (PDF)

